

INFLAȚIA DIN REPUBLICA MOLDOVA ȘI ȚĂRILE UE ÎN PERIOADA 2013 - 2022

Nicoleta POCIUMBAN

Departamentul Economie și Management, gr. BA-211, Facultatea Inginerie Economică și Business,
Universitatea Tehnică din Moldova, Chișinău, Moldova

Autorul corespondent: Nicoleta Pociumban, nicoleta.pociumban@em.utm.md

Îndrumător/coordonator științific: Iuliu ȚURCAN, dr., conf. univ., Universitatea Tehnică a Moldovei

Rezumat. *Inflația este o problemă semnificativă atât în Republica Moldova, cât și în Uniunea Europeană, provocând scăderea puterii de cumpărare a monedei naționale și creșterea prețurilor la bunuri și servicii. Acest articol va încerca să analizeze situația și evoluția ratei inflației atât pentru țările UE, cât și pentru Republica Moldova, și care ar putea fi cauzele acestei tendințe inflaționiste globale.*

Cuvinte cheie: *inflație, indicele prețurilor, cost, cerere, dezvoltare economică.*

Introducere

Inflația, la nivel de percepție, este interpretată ca un fenomen monetar ce se manifestă prin creșterea prețurilor la bunuri și servicii într-o țară, într-o perioadă anumită de timp.

Fiind un fenomen dinamic, ea se referă la majorarea persistentă a nivelului unui indice de preț al bunurilor și serviciilor. Astfel de indici sunt:

- Indicele prețurilor de consum, a cărui evoluție în timp reflectă o creștere a prețului coșului de bunuri sau servicii ce revine unei gospodării medii din economie.
- Indicele prețurilor de producție, evoluția căruia determină evoluția de ansamblu a prețurilor, produselor, serviciilor industriale fabricate și livrate de producătorii interni într-o anumită perioadă de timp față de o perioadă anterioară. De asemenea, modificarea acestui indice ar putea fi utilizată ca un factor predictor pentru inflația prin indicii prețurilor de consum.
- Indicii “inflației de bază”, care presupun excluderea din indicii de preț a unei serii de articole foarte instabile, de exemplu alimentele și energia și sunt utilizați pentru a evalua care sunt tendințele inflației pe termen lung.
- Deflatorul PIB, a cărui evoluție reflectă evoluțiile inflaționiste în economie, măsurând raportul dintre PIB-ul nominal și PIB-ul real estimat [1].

Cauzele inflației pe termen scurt și lung

Pe termen lung, o importanță majoră pentru evoluția inflației o reprezintă poziția autorităților monetare, dar și așteptările inflaționiste ale agenților economici din economie. Aceste așteptări sunt instabile, dar sunt legate de credibilitatea percepută și încrederea în politica economică promovată de autorități.

Pe termen scurt, inflația poate fi provocată de oricare dintre combinațiile dintre “creșterea cererii”, “stimularea costurilor” și “factori structurali – inerțiali”.

“Creșterea cererii” presupune situația în care cererea existentă pe piață este una excesivă, la prețuri curente, pentru oferta disponibilă. Această cerere în exces va favoriza creșterea nivelului general al prețurilor.

“Stimularea costurilor” se referă la cazul în care majorarea inițială a nivelului prețurilor este provocată de creșterea costurilor de intrare în procesul de producție (de exemplu: creșterea prețului materiei prime, a salariilor).

“Factorii structurali - inerțiali” sugerează caracteristicile structurii economiei care pot provoca o creștere inițială a nivelului prețurilor la creșteri ulterioare ale acestuia în perioadele

următoare. Într-o economie cu indexare extinsă a prețurilor la rata inflației, de exemplu, o majorare incipientă a prețurilor va duce, nemijlocit, la creșterea prețurilor și salariilor în perioada următoare.

Prin urmare, inflația poate fi cauzată de o mulțime de factori, atât interni, cât și externi: creșterea cererii agregate (sporirea cheltuielilor bugetare, creșterea salariilor și pensiilor), majorarea costului de producție (creșterea prețurilor interne și externe a materiei prime, a salariului), reducerea ofertei (condiții climatice nefavorabile, seceta etc), deprecierea bruscă a monedei naționale stimulează exporturi ce nu sunt în favoarea pieței interne.

Consensul larg între economiști menționează, totuși, că inflația are efecte negative asupra creșterii și dezvoltării economice pe termen lung, însă problema ce apare se referă la nivelul pragului inflației, peste care inflația dintr-o anumită țară poate duce la diminuarea dezvoltării economice. Un studiu econometric efectuat asupra efectelor pragului inflației și creșterii economice a fost realizat de Khan și Senhadji, în care sunt analizate studiile empirice anterioare, furnizând dovezi despre faptul că nivelul pragului inflației anuale peste care creșterea economică încetinește este cuprins între intervalul 1% - 3% pentru țările industriale și 7% - 11% pentru țările în curs de dezvoltare [2].

Inflația în țările Uniunii Europene în perioada 2013 - 2022

Pentru perioada 2013 – 2022, informația referitoare la evoluția ratei medii anuale a inflației conform indicelui prețurilor de consum pentru Uniunea Europeană, este prezentată în figura 1.

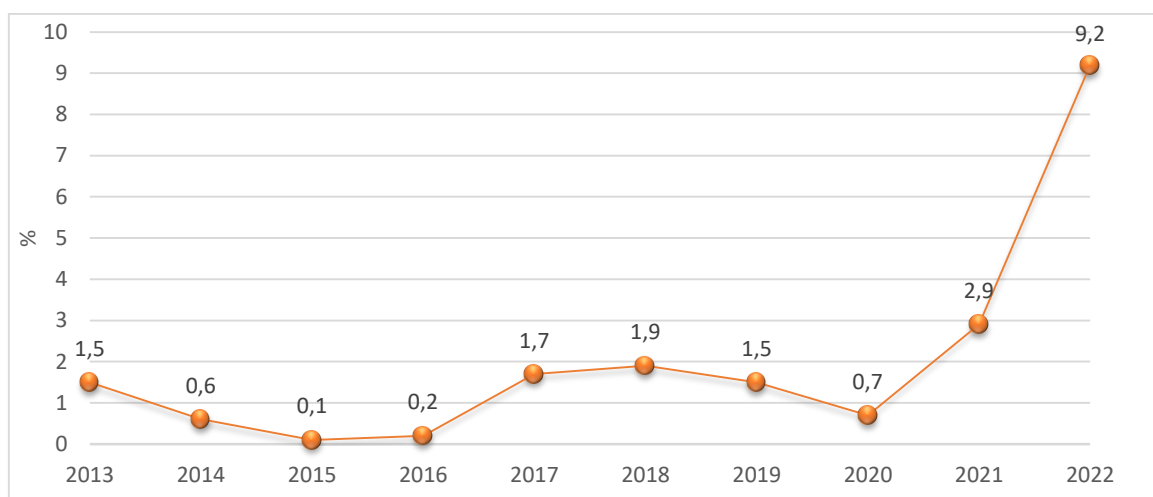

Figura 1. Evoluția ratei medii anuale a inflației în perioada 2013 – 2022 în țările UE, %

Sursa: Elaborat de autor în baza [3].

Conform figurii 1, se observă că în ultimul deceniu, inflația din UE a scăzut între 2013 și 2015, atingând un minim de 0,1 % în 2015 și o rată de 0,2 % în 2016. Rata medie anuală a inflației a crescut până la 1,7 % în 2017 și la 1,9 % în 2018. În 2019, însă, a scăzut până la 1,5 %, iar în 2020 a înregistrat 0,7 %, sub impactul măsurilor COVID – 19. Cu rapiditate a crescut la 2,9 % în 2021, iar în 2022 a atins un maxim istoric de 9,2 %, rata medie optimă a inflației stabilită de Banca Centrală Europeană fiind aproximată și stabilită la 2%.

Cauzele creșterii ratei inflației începând cu anul 2021 sunt “redeschiderea economiei” în urma pandemiei, deoarece odată cu anularea restricțiilor, oamenii au început să consume o cantitate mai mare de bunuri și servicii, ceea ce a dus la creșterea prețurilor. De asemenea, creșterea prețului energiei și războiul din Ucraina au influențat negativ acest nivel optim al inflației urmărit de Uniunea Europeană.

Inflația în Republica Moldova în perioada 2013 - 2022

Pentru Republica Moldova, evoluția ratei inflației conform indicelui de consum pentru perioada 2013 – 2022 este prezentată în figura 2.

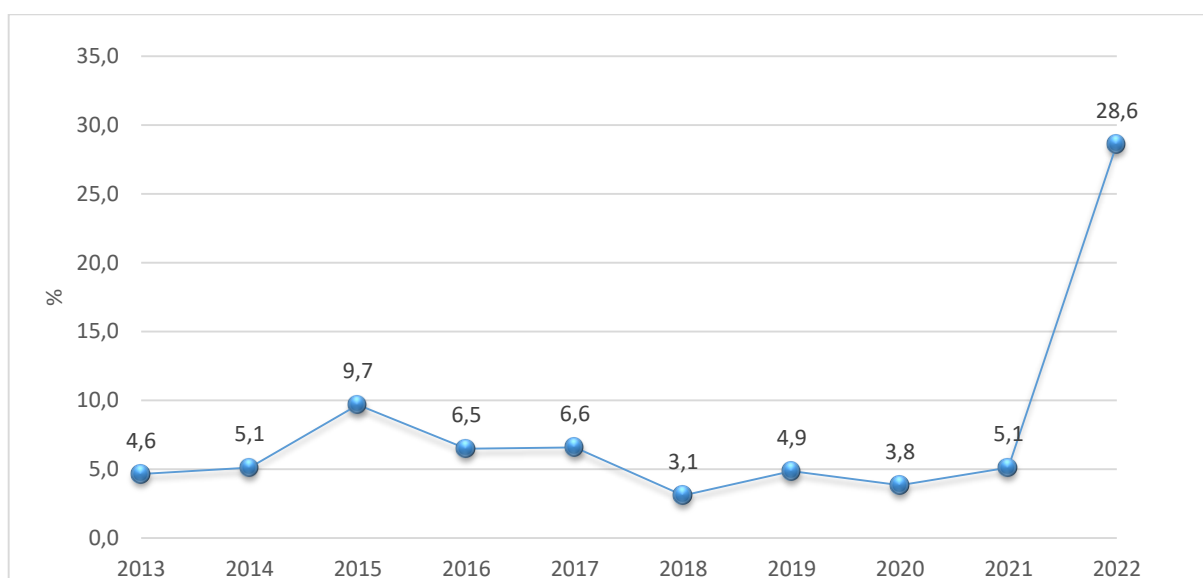

Figura 2. Evoluția ratei medii anuale a inflației în perioada 2013 – 2022 în Republica Moldova, %
 Sursa: Elaborat de autor în baza [4].

Conform figurii 2, se observă că în Republica Moldova, în raport cu ținta inflației, ce constituie 5%, în ultimul deceniu, rata inflației în anul 2013 și 2014 a crescut până la 4,6% și 5,1%. De asemenea, a crescut considerabil până la 9,7% în anul 2015, iar în perioada 2016 - 2017 a scăzut până la 6,48% și respectiv, 6,57%. În 2018 – 2020 nivelul inflației a fost sub ținta inflației, coborând la 3,1%, 4,9% și 3,8%. La fel ca și în cazul Uniunii Europene, rata inflației pentru anul 2021 a crescut, iar rata inflației galopante din 2022 a crescut la 28,6%. Pentru Republica Moldova, acest nivel al inflației este extrem de mare, cauzele fiind la fel provocate de pandemie, creșterea prețului la energie, și situația războiului din Ucraina.

UE, Republica Moldova și Ucraina

Situația din anul 2022 [5] sugerează că țările Uniunii Europene ce au avut cea mai mare rată a inflației în anul 2022 sunt Ungaria, Letonia, Lituania, Estonia, Cehia și Polonia. Aceste țări vor fi comparate cu Republica Moldova, deoarece rata inflației și numărul populației pentru unele țări au caracteristici asemănătoare. La această listă va fi adăugată și Ucraina, pentru a analiza rata inflației unei țări afectate de război.

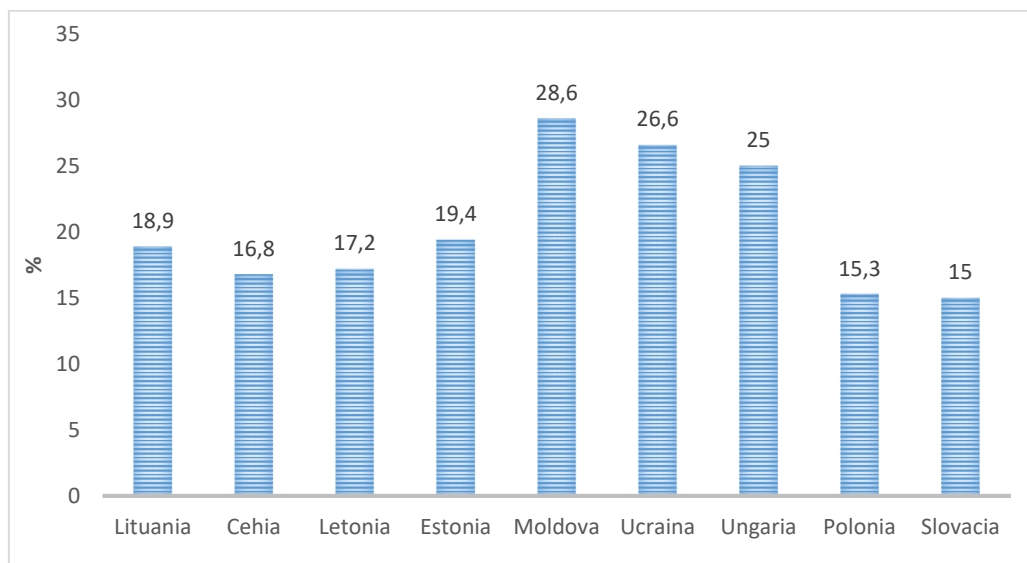

Figura 3. Rata inflației în anul 2022 în diverse țări

Sursa: Elaborat de autor în baza [5].

Figura 3 este sugestivă pentru evidențierea faptului că Republica Moldova s-a confruntat în 2022 cu o rată a inflației ce a atins cote istorice, clasificându-se pe primul loc în lista țărilor analizate, fiind succedată de Ucraina, care a fost afectată extrem de mult de războiul de pe teritoriul său, având loc un regres economic, deoarece conflictul și sancțiunile rezultate au perturbat exporturile din regiune de produse importante, precum și întreruperea legăturilor comerciale, inflația devenind o amenințare economică.

Cu toate acestea, Republica Moldova a atins un nivel al inflației mai înalt decât Ucraina. Acest fapt mai poate fi cauzat de dependența Republicii Moldova de prețurile de import și cursul de schimb, și nu în ultimul rând, de vecinătatea cu o țară afectată de război, de scumpirea produselor energetice, deoarece creșterea prețurilor de import determină majorarea și a costurilor de producție, cât și a produselor importate.

Nu trebuie neglijat faptul că tendințele inflaționiste globale s-au răsfrâns asupra tuturor țărilor europene și țărilor din afara Uniunii Europene, mai ales în ultimii ani, iar relațiile interdependente dintre țări fac ca inflația să fie resimțită în fiecare economie.

Concluzie

În ultimul deceniu, inflația a reprezentat și reprezintă o problemă majoră a tuturor țărilor Uniunii Europene și celor din afara ei, de aceea în Uniunea Europeană, Banca Centrală Europeană încearcă să mențină inflația sub control prin politici monetare și fiscale adecvate.

În Republica Moldova, inflația mai este influențată și de instabilitatea politică, economică, dar și de tendințele inflaționiste ce se extind la nivel global, de aceea Banca Națională a Moldovei trebuie să implementeze strategii și măsuri de politică monetară ce urmăresc menținerea inflației la un nivel adecvat.

Acest dezechilibru trebuie rezolvat prin elaborarea unei strategii complexe de politică monetară, urmărind stabilitatea prețurilor ca obiectiv primordial, având o țintă cantitativă pentru inflație, implementând politica monetară transparent și analizând un spectru larg și de perspectivă de informații.

Referințe

1. OBERȘT, A. *Macroeconomie. Note de curs*. Chișinău: Tehnica - UTM, 2021.
2. Threshold Effects in the Relationship Between Inflation and Growth. [accesat 05.03.2023]. Disponibil: https://www.researchgate.net/publication/5221984_Threshold_Effects_in_the_Relationship_Between_Inflation_and_Growth
3. https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?action=statexp-dc-display&title=Consumer_prices_-_inflation [accesat 05.03.2023]
4. <https://www.bnm.md/ro/content/rata-inflatiei-0> [accesat 05.03.2023]
5. [e301db8f-984c-27e2-1245-199a89f37bca \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?action=statexp-dc-display&title=Consumer_prices_-_inflation) [accesat 05.03.2023]